29/06/2020

Αρχιμ Βαρνάβας Θεοχάρης: “Η ψυχή του Παύλου ήταν γεμάτη αγάπη για τον Χριστό”

/ Επικαιρότητα

Του Αρχιμ. π. Βαρνάβα Θεοχάρη, Πρωτοσυγκέλου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών

«Τά στίγματα αὐτοῦ ἐν τῷ σώματί του βαστάζων» Παῦλος « Ὁ στύλος καί ἑδραίωμα τῆς Ἐκκλησίας» ἐπισκέπτεται τήν πόλη μας, τήν ἐπισκοπική Σας καθέδρα,

Μακαριώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

Προκειμένου νά συμπήξει διά τοῦ κηρύγματός του τήν πρώτη χριστιανική κοινότητα ἡ ὁποία προσέφερε στήν Ἐκκλησία χορεία Ἁγίων τῆς πίστεώς μας. Ἀπό τότε δέ μέχρι σήμερα δίδει μαρτυρία πίστεως καί ἀληθινοῦ κατά Θεόν βίου.

Σήμερα γιά μία ἀκόμη φορά, σεβαστή και ἐκλεκτή ὁμήγυρις, βαδίζουμε κάτω ἀπό τήν σκιά πού μᾶς προσέφεραν καί μᾶς προσφέρουν οἱ σωτηριώδεις καί πατρικοί

λόγοι τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου, κάνοντας ἀπόπειρα ταυτοχρόνως νά ἀναμετρήσουμε τό Ἀποστολικό μεγαλεῖο του. Μεγαλεῖο πού ἔλαμψε μέ τό ὑπερκόσμιο φῶς στίς κοπιώδεις καί ἐξαντλητικές ἀνά τόν κόσμο πορεῖες του, καθώς καί στήν βαθιά ἀληθινή χριστιανική ζωή του. Οἱ θλίψεις, οἱ δοκιμασίες, οἱ διωγμοί, τά ναυάγια, οἱ ραβδισμοί, οἱ λιθοβολισμοί, τά δεσμά του εἶναι κοσμήματα τῆς ψυχῆς του. «Μεταξύ τῆς ἁρπαγῆς του στόν τρίτο Οὐρανό καί τῆς ἀλύσεως του, ἐγώ προτιμῶ τάς ἁλύσεις του», γράφει μέ θαυμασμό ὁ χρυσοῦς τήν γλῶτταν, χρυσοῦς καί τήν καρδίαν, Ἱερός Χρυσόστομος.

Ἡ ἀγάπη του γιά τόν Χριστό τόν διακατέχει. Θεῖος Ἔρωτας πού συνεχῶς αὐξάνεται καί «ἐπεκτείνεται ἔμπροσθεν», ἔχοντας τήν πεποίθηση ὅτι σέ ὁλόκληρη τήν κτίση δέν θά βρεθεῖ ὁ,τιδήποτε νά τόν χωρίσει ἀπό αὐτήν τήν πύρινη ἀγάπη «οὔτε θάνατος, οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε κτίσις τις ἑτέρα» (Ρωμ. β’ 35 – 39).

Τοῦ ἀρκεῖ νά εἶναι μέ τόν Χριστό, νά τόν ἀγαπᾷ ὡς τήν πρώτη ἀγάπη κι ἄς πεθαίνει καθημερινά μέ μαρτυρικό θάνατο. Τά Ἀποστολικά του ταξίδια τά ἔχουν ἀποκαλέσει καί χριστιανική Ὀδύσσεια. Ὅλη ἡ ζωή του θά πρέπει νά ἦταν ζωή μεγάλων στερήσεων, ἀφοῦ μποροῦσε νά γράφει στούς Κορινθίους «ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καί πεινῶμεν καί διψῶμεν καί γυμνητεύομεν καί κολαφιζόμεθα καί ἀστατοῦμεν» (Α΄ Κορ. δ΄ 11).

Καί στίς δύο πρός Κορινθίους Ἐπιστολές του μᾶς ἄφησε τέσσερις ὁλόκληρους καταλόγους παθημάτων:

«Ὁ Θεός ἡμᾶς τούς Ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους ὅτι θέατρον ἐγεννήθημεν τῷ κόσμῳ καί Ἀγγέλοις καί ἀνθρώποις (…) καί κολαφιζόμεθα καί ἀστατοῦμεν καί κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί. Λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγεννήθημεν» .

Τό νά ἐκπληρώνει τήν ἐπίγεια ἀποστολή του μέ τά παθήματά του τό εἶχε μάθει ὁ εὐκλεής κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου ἀπό τόν Οὐράνιο Κύριό μας. Ὅταν ὁ Παῦλος ἐπιθυμούσε νά ἀναφέρει στήν ὁμιλία του τά παθήματα τοῦ Χριστοῦ, τότε «ξεκούμπωνε ξαφνικά τό φόρεμά του γύρω ἀπό τόν λαιμό καί τόν τράχηλο, ἔτσι πού μποροῦσαν νά βλέπουν τά κόκκινα σημάδια πού τοῦ εἶχαν ἀφήσει οἱ μαστιγώσεις. Ὅπως οἱ δοῦλοι ἔφεραν συχνά στόν λαιμό τους τό ὄνομα τοῦ Κυρίου τους καί οἱ λεγεωνάριοι εἶχαν μέ πυρωμένο σίδηρο χαράξει στό μπράτσο ἤ στό στῆθος τους τό σύμβολο τῆς λεγεώνας τους, ἔτσι καί ὁ Παῦλος ὡς δοῦλος Χριστοῦ ἔφερε μέ ὑπερηφάνεια τά στίγματα τοῦ Οὐρανίου Κυρίου του.

Τά παθήματα εἶναι γιά τόν Παῦλο, τό μυστήριο πού τελειοποιεῖ τήν ἐσωτερική διαβίωσή του μέ τόν Χριστό. Ὅλη του τήν δύναμη τήν λαμβάνει ἀπό τήν ἕνωσή του μέ τόν Χριστό «τόν παθόντα καί ἀναστάντα». Ὅσο περισσότερα παθήματα τόσο περισσότερη δύναμη καί τιμή, ὅσο περισσότερα παθήματα γιά τόν Χριστό, τόσο περισσότερο κοντά Του.

«Ποία φυλακή οὐκ ἔσχε σε δέσμιον;»

«Ποία δέ Ἐκκλησία οὐκ ἔχει σε ρήτορα;»

Δαμασκός μέγα φρονεῖ ἐπί σοι Παῦλε

Εἶδε γάρ σε σκελισθέντα φωτί.

Ρώμη σου τό αἷμα δεξαμένη καί αὐτή κομπάζει» (Ὑπακοῆ Ἑορτῆς Ἀπ. Παύλου)

Ὅλες αὐτές οἱ θλίψεις, τά βάσανα καί ἡ ἀσθένειά του δέν στάθηκαν ἱκανά νά κάμψουν τό θάρρος τοῦ Μεγάλου Ἀποστόλου, ὁ ὁποῖος τονίζει ἰδιαίτερα τά εὐεργετικά τους ἀποτελέσματα στήν πρός Ἑβραίους Ἐπιστολή του:

«Υἱέ μου, μή ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδέ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. Ὅν γάρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δέ πάντα υἱόν ὅν παραδέχεται» (Ἑβρ. ιβ΄ 5-6). Μέ σαφήνεια τονίζει πώς ἀξίζει κάθε θυσία γιά τήν κατάκτηση τῆς βασιλείας

τοῦ Θεοῦ. «Οὐκ ἄξια τά παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρός τήν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς» (Ρωμ. η΄18).

Ὡς σκοπό τῆς ζωῆς του θέτει τόν ἁγιασμό του, τό ξερίζωμα τῶν παθῶν, τήν καλλιέργεια τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου, ἀρετές καί προτερήματα τά ὁποῖα προσπορίζουν δόξα καί τιμή καί εἰρήνη σέ Ἐκεῖνον πού μέ ὑπομονή καί ἐπιμονή τά κατεργάζεται.

«Δόξα καί τιμή καί εἰρήνη παντί τῷ ἐργαζομένῳ τό ἀγαθόν» (Ρωμ. β’ 10).

Ἡ ψυχή τοῦ «κήρυκα τῆς θείας ζωῆς» φλέγεται ἀπό θερμή ἀγάπη καί λατρεία γιά Ἐκεῖνον « τίς ἡμᾶς χωρίσει τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ θλίψις ἤ στενοχωρία ἤ διωγμός ἤ γυμνότης ἤ κίνδυνος ἤ μάχαιρα;»

Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος καί πάλι τονίζει: « θά γέμιζε ὁ Παῦλος χιλιάδες βιβλία ἄν ἤθελε νά μιλήσει λεπτομερῶς γιά ὅλα, ἄν ἔλεγε γιά τίς Ἐκκλησίες πού μεριμνοῦσε, ἄν διηγόταν γιά τίς φυλακίσεις, τά μαρτύρια, τά κατορθώματά του κατά τή διάρκειά τους, ἄν μιλοῦσε γιά τίς καθημερινές περιπέτειές του πού συναντοῦσε. Ἀλλά δέν ἤθελε (ΕΠΕ 20,20)

Τό πρότυπο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανωτῆ, ὁ πεφωτισμένος θεολόγος, ὁ Ἅγιος τῆς Ἀναστάσιμης ἀγάπης ἀντιμετώπιζε ὅλες αὐτές τίς κακουχίες καί τίς πολυειδεῖς θλίψεις μέ ὅπλο τήν πίστη, τήν ἀγάπη στόν Θεό καί τόν συνάνθρωπο, τήν προσευχή, τήν λατρεία στό Θεό, καθώς καί τήν μελέτη καί γνώση τῶν θείων Γραφῶν.

Ὁ ἴδιος ἐπισημαίνει ὅσον ἀφορᾶ τούς τρόπους ἀντιμετωπίσεως τῶν ὅσων καταγράψαμε, πώς «καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονήν κατεργάζεται».

Καί ὁ Ἱερός Χρυσόστομος ἐξηγεῖ πώς «Καί ὁ Παῦλος ἄνθρωπος ἦταν, τήν ἴδια φύση μέ ἐμᾶς εἶχε, κι ὅλα κοινά. Ἐπειδή ὅμως ἔδειξε μεγάλη ἀγάπη στόν Ἰησοῦ Χριστό ξεπέρασε τούς οὐρανούς καί στάθηκε μαζί μέ τούς Ἀγγέλους.»

Ἡ προσευχή «τό λιμάνι τῶν ταλαιπωρουμένων στίς τρικυμίες τῶν θλίψεων» ἀπετέλεσε ἕνα ἀκόμη ὅπλο στά χέρια τοῦ ρήτορα τῆς Θεογνωσίας στήν ἀντιμετώπιση τῶν πειρασμῶν. «Σάν Μωϋσῆς προσευχόμενος στέκεται ὁ Παῦλος μεταξύ Θεοῦ καί τῶν ἀνθρώπων. Μέσα σέ ὅλες τίς δυσκολίες εἶναι Κύριος τῆς καταστάσεως. Κυριαρχεῖ πάνω στή ζωή εἴτε ὅταν μιλάει σέ μία ἐπαναστατημένη συνάθροιση τρικυμισμένων ἀνθρώπων, εἴτε ὅταν βρίσκεται ἀνάμεσα στό ἄγριο μουγκρητό τῆς θαλάσσης.»

Ἀνακούφιση, ἐνίσχυση καί παρηγοριά ἐλάμβανε ἡ δόξα τῆς Οἰκουμένης ἀπό τή μετοχή του στό Μυστήριο τῶν Μυστηρίων, τό ὁποῖο καθιστᾶ «σύσσωμο καί σύναιμο Χριστοῦ» τόν πιστό. Ὁ Holzner ἀναφέρει χαρακτηριστικά πώς τό κελί τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μεταβάλλεται σέ ἕναν συμπαθητικό χῶρο μυσταγωγίας, σέ ἕνα οἰκογενειακό παρεκκλήσιο, ὅπου οἱ φίλοι θυμοῦνται τούς ἀπόντας ἀδελφούς στήν προσευχή, στούς ὕμνους καί στή Θεία Εὐχαριστία – «τήν πολυτρόπων νόσων ἀλεξητήριον» .

Ὅλοι αἰσθάνονται πώς ὁ ἄνθρωπος αὐτός πού βασανίζεται στίς φυλακές δέν εἶναι «κανένας ἐπικίνδυνος ἀρχηγός ἐπαναστατικῆς συνωμοτικῆς σπείρας, ἀλλά πνευματικός ἀρχηγός μιᾶς ὀργάνωσης πού προσεύχεται γιά τό καλό τῆς Αὐτοκρατορίας.»

Ὁ ταπεινός Ἀπόστολος, ὁ πραγματικός ἀγωνιστής, μέ τήν βαθιά συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς του, αὐτός πού ἐκαυχᾶτο στίς θλίψεις του (Ρωμ. ε΄3), στόν Σταυρό (Γαλ. στ.), στά ἀσθενήματά του (Κορ, β’, 9) γιά τούς ἀδελφούς του (Κορ. β΄, 1-2), γνώριζε πώς «πᾶσα γραφή θεόπνευστος καί ὠφέλιμος πρός διδασκαλίαν, πρός ἔλεγχον, πρός ἐπανόρθωσιν, πρός παιδείαν τήν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος πρός πᾶν ἔργον ἀγαθόν ἐξηρτισμένος» (Β Τιμ. γ΄16-17).

Στήν Ἁγία Γραφή, ἔβρισκε ὁ πολυμαθής καί δεξιοτέχνης ἑρμηνευτής τῶν Γραφῶν παρηγοριά καί σέ αὐτή στήριζε ὅλο τό ποιμαντικό του ἔργο. Ὁ Θεῖος σαγηνευτής τῶν Ἐθνῶν γνωρίζει πώς χωρίς τήν ἑνότητα τῆς πίστεως δέν εἶναι δυνατή ἡ ὕπαρξις ἑνότητος στήν λατρεία καί στήν προσευχή. Ἡ Ἐκκλησία στήν σκέψη τοῦ πολυσόφου στόματος τοῦ Θεοῦ ἦταν ἑνότητα προσευχῆς πού περιλαμβάνει ὅλον τόν κόσμο καί πού γίνεται στό ὄνομα ὅλης τῆς δημιουργίας γιά νά δοξάζεται τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Μιᾶς προσευχῆς πού ἀγκαλιάζει ὅλους « τούς ἐν ἀρχῇ ὄντας» καί τόν εὐλογημένο λαό τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἄδυτος φωστήρας τοῦ κόσμου θά τονίσει πώς ἀρχή καί τέλος τῆς ζωῆς μας καί τῆς σωτηρίας μας εἶναι ὁ Χριστός. «Τά τε ἐν οὐρανοῖς καί τά ἐπί γῆς ἀνακεφαλαιοῦνται ἐν Χριστῷ».

Τέλος μύστης ὄντας ὁ Ἅγιος στά μυστήρια τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ αὐτή ἐνέπνευσε, γι' αὐτή συνέγραψε καί αὐτή ἐδίδαξε μέ ὅλη τή δύναμη καί παρρησία του. Ἡ βαθύτερη ἀλήθεια καί ἡ διαχρονικότερη ἐπανάσταση τοῦ χριστιανισμοῦ ἔγινε ἀπό ἀγάπη καί μέ ἀγάπη. Ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Δημιουργοῦ πρός τό δημιούργημά του καί μέ ἀγάπη καί θεῖο ἱεραποστολικό ζῆλο ἀπό τούς Ἀποστόλους πρός τόν τότε γνωστό κόσμο. Γι' αὐτή την ἀγάπη πού «οὐδέποτε ἐκπίπτει», για την σωτηριώδη αὐτή ἀγάπη ἡ ὁποῖα δεν ἀλλάζει μορφή ἀλλά παραμένει σταθερά με κέντρο της τόν ἄνθρωπο, για τήν ἀγάπη πού εκφράζεται με τό πνεῦμα τῆς ἑνότητος και τῆς ἀλληλεγγύης μίλησε αναλυτικά ὁ θεῖος Ἀπόστολος. Ὁλόκληρη ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου και ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατά τήν γνώμη του μια πελώρια κίνηση ἀγάπης πού ξεκινάει ἀπό τόν Θεό καί καταλήγει στόν ἄνθρωπο. Κάθε πειρασμός, πρόκληση, στενοχώρια μπορεῖ να ἐξαφανιστεῖ μόνο με τήν ἀγάπη. «Ὁ παιδευτής ἁγίου βίου» ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἔμπειρος αὐτῆς τῆς θείας και ἀποκαλυπτικῆς ἀγάπης γράφει πώς «ἡ ἀγάπη πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει». Ὅπου τά πράγματα συμπιέζονται στενά στο χῶρο, ἡ ἀγάπη δημιουργεῖ ἁπλοχωριά.

Αὐτῆς τῆς ἀγάπης τῆς ὁποίας γίνεσθε Ἐσεῖς διαπρύσιος κήρυκας καθημερινά Μακαριώτατε Πάτερ καί Δέσποτα μέ δομές, ὅπως Ἱδρύματα, Γηροκομεῖα, Στέγες κατακοίτων, συσσίτια, παιδικούς σταθμούς, διατρανώνοντας πώς ἡ Ἐκκλησία ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τοῦ «ἐκφάντορος τῆς εὐσεβείας», ἦταν, εἶναι καί θά εἶναι πάντοτε στό πλευρό τοῦ λαοῦ. Ἑνός λαοῦ πού ἀγαπάει τόν Χριστό καί τούς Ἁγίους του, ἑνός λαοῦ πού ἀγαπάει τούς ποιμένες του, πού πόνεσε πολύ πρόσφατα μέ ὅσα δύσκολα πέρασε ἀλλά μένει πάντοτε ἀφοσιωμένος στόν «τῆς πίστεως ἀρχηγόν καί τελειωτήν Ἰησοῦν».

Εὐχηθεῖτε Μακαριώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

οἱ Ἅγιοι νά μᾶς φωτίζουν μέ τήν χάρη τους, ὥστε νά ἔχουμε «ἐξ ἀποκαλύψεως ἀλήθεια» πού θά μᾶς ὁδηγήσει στήν «δι' ἀποκαλύψεως πίστι». Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, λοιπόν, ἄς εἶναι τό πρότυπό μας στήν ἀντιμετώπιση τῶν πάσης φύσεως θλίψεων ἀπό στέρηση ἀναγκαίων, ἀπό ἔχθρες, διωγμούς, ἀδικίες, ἀσθένειες καί ἄλλες αἰτίες. Νά μᾶς καθοδηγεῖ νά ἀντιμετωπίζουμε ὅλα τά θλιβερά τῆς ζωῆς αὐτῆς μέ θάρρος καί πίστη στόν Παντοδύναμο Κύριό μας, μέ προσπάθεια ἐπίμονη καί ἀγῶνα συνεχῆ μέχρι τήν τελική νίκη, μέ ὑπομονή καί δυνατή προσευχή.

Καί νά μή ξεχνᾶμε ὅτι ὁ Θεός δέν θά ἐπιτρέψει νά ὑποφέρουμε θλίψεις πού ξεπερνοῦν τίς δυνάμεις μας· ἀλλά ὅταν ἔρθει ὁ πειρασμός, θά δώσει μαζί καί τή διέξοδο, ὥστε νά μπορέσουμε νά τόν ἀντέξουμε (βλ. Α Κορ. 10,13).

Λόγος που εκφωνήθηκε κατά τον Πανηγυρικό Εσπερινό από τον Ιερό Βράχο του Αρείου Πάγου.

Φωτογραφίες: Γιώργος Φερδής